

Integraal afwegingskader voor beleid en regelgeving (IAK)

Wijziging besluit diergeneeskundigen

Betreft een verbod op de volgende lichamelijke ingrepen bij dieren:

- verbod op het aanbrengen van een neusring bij mannelijke fokvarkens
- verbod op het vriesbranden van runderen

De 7 IAK-vragen:

1. Wat is de aanleiding?

Beschrijf de aanleiding voor het maken van het voorstel (bv. het regeerakkoord, besluit van de bewindspersoon, EU-implementatie, toezegging aan de Tweede Kamer, verzoek uit de branche of onderzoeksrapport), Noem de vindplaats van de bron waaruit de aanleiding blijkt.

De wijzigingen komen voort de beleidsbrief dierenwelzijn van 4 oktober 2013 (Kamerstukken II 2013/14, 28 286, nr. 651) .

2. Wie zijn betrokken?

Geef aan welke groepen, organisaties, instanties, personen etc. betrokken zijn bij de totstandkoming van het voorstel. Geef ook aan waarom men betrokken is (bijv. kennis van probleem, betrokken bij uitvoering of handhaving, vertegenwoordiger doelgroep) en hoe (meebeslissen, meedenken, meedoen)

Bij het terugdringen van de ingrepen zijn sectorpartijen en de Dierenbescherming betrokken.

De Raad voor Dierenaangelegenheden (RDA) is gevraagd een afwegingskader voor ingrepen op te stellen. Dit is gelijktijdig met de beleidsbrief dierenwelzijn op 4 oktober 2013 aan de Tweede Kamer verzonden.

3. Wat is het probleem?

Beschrijf hier het probleem dat moet worden opgelost. Welke situatie wordt negatief gewaardeerd of is voor vatbaar voor verbetering?

Neusring bij fokvarkens

Bij mannelijke fokvarkens wordt het neustussenschot geperforeerd en een gladde roestvrijstalen neusring aangebracht. De ingreep werd in het verleden voornamelijk uitgevoerd om volwassen fokberen te kunnen hanteren en te voorkomen dat de veiligheid van de houder in gevaar zou komen. De ingreep tast de integriteit van het dier aan en is niet noodzakelijk vanwege dier- of mensgerichte doelstellingen.

Vriesbranden melkvee

Bij het vriesbranden van melkvee, ook wel koudmerken genoemd, wordt een cijfer bevroren op de huid van de koe. Houders passen deze ingreep toe om de dieren makkelijker individueel te kunnen herkennen. De ingreep veroorzaakt kort durende pijn gevolgd door een ontstekingsreactie van ongeveer vier dagen, waarvan de koe over het algemeen spontaan herstelt. Er is dus weliswaar sprake van een welzijnsaantasting die binnen het aanpassingsvermogen van het rund ligt, maar het resultaat van de handeling is een permanente, plaatselijke verandering aan de eigenschappen van het dier waardoor de integriteit van het dier is aangetast. De ingreep dient het gebruiksgemak van de dierhouder, maar is niet noodzakelijk om in de doelstelling van die houder te voorzien. Het overgrote deel, namelijk 90%, van de melkveehouders – ook in vergelijkbare bedrijfssystemen – maakt geen gebruik van vriesbranden als methode voor individuele dierherkenning. Deze ingreep is

niet noodzakelijk om in de behoeften van het dier te voorzien en niet noodzakelijk om mensgerichte doelstellingen te bereiken.

4. Wat is het doel?

Beschrijf het beleidsdoel/de beleidsdoelen. Formuleer doelen waar mogelijk SMART: Specifiek, Meetbaar, Acceptabel, Realistisch en Tijdgebonden.

Het beleid rondom ingrepen is gericht op het voorkomen en terugdringen van fysieke ingrepen bij het dier, die het gevolg zijn van de wijze waarop het dier wordt gehouden.

Dit is ook opgenomen in de beleidsbrief dierenwelzijn van 4 oktober 2013. Daarin is aangegeven waar het kabinet Rutte II wat dierenwelzijn betreft de focus legt voor de komende jaren. Het kabinet vindt een respectvolle omgang met dieren belangrijk en ziet dierenwelzijn als een integraal onderdeel van een duurzame (vee)houderij. Het verminderen van ingrepen bij dieren wordt gezien als één van de graadmeters voor een duurzame veehouderij. In systemen waar dieren voldoende afleiding en ruimte hebben en hun natuurlijk gedrag kunnen uitoefenen, is er minder noodzaak om ingrepen te verrichten. Het verminderen van ingrepen is ook een van de doelen van de ketenpartijen verenigd in de Uitvoeringsagenda Duurzame Veehouderij (hierna UDV) en de Visie Samenwerkende Varkensvleesketen.

Het streven om ingrepen te verminderen vloeit ook voort uit in artikel 1.3, eerste lid, van de Wet dieren (hierna wet). In dit artikel is de intrinsieke waarde van het dier expliciet erkend. Dit is een eigen, zelfstandige waarde van het dier, die losstaat van de gebruikswaarde die mensen aan dieren toekennen. In het tweede lid van artikel 1.3 van de wet is vastgelegd dat bij het opstellen van regelgeving ten volle rekening moet gehouden worden met de gevolgen van die regels voor de intrinsieke waarde van het dier, onverminderd andere gerechtvaardigde belangen. Dit betekent onder meer dat het verrichten van een ingreep bij een dier op grond van artikel 2.8 van de wet verboden is, tenzij daarvoor een medische noodzaak bestaat of de ingreep bij algemene maatregel van bestuur is aangewezen als toegestane ingreep.

De intrinsieke waarde van het dier is reeds in 1980 geïntroduceerd in de Nota Rijksoverheid en Dierenbescherming. De erkenning van de intrinsieke waarde van het dier is sinds 1981 als moreel uitgangspunt leidend voor het dierenbeschermingsbeleid in Nederland.

Het verbod voor koudmerken is voorzien op 1 juni 2016, het verbod op neusringen voor mannelijke fokvarkens met inwerkingtreding van dit wijzigingsbesluit. Uit gesprekken met betrokken partijen blijkt dat deze laatste ingreep in praktijk vrijwel niet meer wordt toegepast.

5. Wat rechtvaardigt de overheidsinterventie?

Geef aan welk publiek belang in het geding is en waarom ingrijpen door de rijksoverheid noodzakelijk is. Wat gebeurt er bij niets doen/ongewijzigd beleid (nuloptie)?

Bij het bepalen of een ingreep wel of niet dient te worden toegestaan, moet volgens artikel 1.3, eerste lid van de Wet dieren het belang van het dier inzichtelijk worden gemaakt en vervolgens worden afgewogen tegen overige relevante belangen zoals volksgezondheid, productie en economie en milieu. Bij een dergelijk proces is ingrijpen door de rijksoverheid noodzakelijk.

6. Wat is het beste instrument?

Geef aan met welk(e) beleidsinstrument(en) het beoogde doel moet worden gerealiseerd en waarom deze instrumenten – alles afgewogen – de voorkeur genieten. Betrek in de afweging overwegingen omtrent effectiviteit, doelmatigheid, rechtmatigheid, uitvoerbaarheid en handhaafbaarheid.

De wens om ingrepen te verminderen vloeit voort uit artikel 1.3, eerste lid, van de Wet dieren (hierna wet). In dit artikel is de intrinsieke waarde van het dier expliciet erkend. Dit is een eigen, zelfstandige waarde van het dier, die losstaat van de gebruikswaarde die mensen aan dieren toekennen. In het tweede lid van artikel 1.3 van de wet is vastgelegd dat bij het opstellen van regelgeving ten volle rekening moet gehouden worden met de gevolgen van die regels voor de intrinsieke waarde van het dier, onverminderd andere gerechtvaardigde belangen. Dit betekent dat het verrichten van een ingreep bij een dier op grond van artikel 2.8 van de wet verboden is, tenzij daarvoor een medische noodzaak bestaat of de ingreep bij algemene maatregel van bestuur is aangewezen als toegestane ingreep. Het niet langer meer toestaan van een lichamelijke ingreep bij dieren kan derhalve slechts geregeld worden via wijziging van regelgeving.

Daarnaast worden er afspraken gemaakt met de sector om beleidsdoelen, zoals het verminderen van ingrepen, te bereiken. De verantwoordelijkheid voor een goed dierenwelzijn ligt immers in alle gevallen primair bij de houder van het dier. Houders pakken deze verantwoordelijkheid goed op. Maar ook voor andere partijen, bijvoorbeeld in de keten, is een belangrijke rol weggelegd. Zij kunnen adviseren, ondersteunen en mogelijkheden scheppen en daarmee verbeteringen in dierenwelzijn versnellen.

7. Wat zijn de (neven)gevolgen voor burgers, bedrijven, overheid en milieu?

Beschrijf hier de (neven)gevolgen van het voorstel voor burgers, bedrijven, overheid en milieu. Denk bij gevolgen voor burgers en bedrijven bijv. aan administratieve lasten, toezichtlasten en nalevingskosten en bij bedrijven ook aan markteffecten en concurrentiepositie. Denk bij gevolgen voor de overheid bijv. aan gevolgen voor bezwaar en beroep, toezicht, rechtspraak rechtsbijstand etc.. Gevolgen moeten zo veel mogelijk worden gekwantificeerd (bijv. om hoeveel burgers gaat het, wat zijn de verwachte kosten etc.).

Het verbod op het aanbrengen van een neusring bij mannelijke varkens en het vriesbranden van runderen vallen buiten de definitie van regeldruk, maar hebben wel een bedrijfseffect. Zoals in paragraaf 2 en 3 van de toelichting bij het voorliggende besluit beschreven komen deze wijzigingen voort uit de afweging tussen de belangen van het dier en overige relevante belangen zoals volksgezondheid, productie en economie en milieu.

De huidige praktijk op dit thema al in overeenstemming met de het onderhavige besluit, en derhalve is er geen sprake van negatieve bedrijfseffecten.

Het verbod op vriesbranden van runderen als ingreep met ingang van 1 juni 2016 leidt tot kosten voor die ondernemers die nog niet zijn overgeschakeld op een alternatieve individuele koeherkenning ten behoeve van het diermanagement. Het gaat hier om ongeveer 10% van de houders. Niet alle houders vinden echter de thans bestaande alternatieven geschikt en daarom zal in samenspraak met de sector gekeken worden naar welke andere alternatieven mogelijk zijn en welk nader onderzoek daarvoor nodig is. Het is derhalve niet mogelijk op dit moment al een inschatting te geven van de bedrijfseffecten.